

PRIGODNE PJESME MARKA BRUEROVIĆA

Nasko Frndić

Biografski i pjesnički profil Marka Bruerovića zanimljiv je jer sadrži nekoliko gotovo nespojivih datosti. U njegovu se slučaju igra sudbine složila tako da jedan Francuz, rođen u Lyonu 1765. postane najbolji dubrovački pjesnik XVIII. stoljeća i da se taj Europljanin oženi u Travniku s Bošnjakinjom muslimankom Fatom koja mu je rodila dvoje djece.

Geografske relacije Lyon — Pariz — Dubrovnik nisu bile neobične ni u XVIII. stoljeću, jer je razgranata dubrovačka pomorska trgovina tada sezala i dalje od sredozemnih obala. I nije bilo čudno što se u to vrijeme u diplomatskoj službi u Dubrovniku nalazio Renè Charles Desrivaux koji je iz Pariza s porodicom doveo 1772. i svog sedmogodišnjeg sina Marca Bruèrea Desrivauxa. Dječak je odmah uključen u dubrovačku školu gdje je stekao obrazovanje, prijatelje i ljubav za poeziju. U dubrovačkom podneblju i u dubrovačkoj kulturi mali je Francuz izrastao u školovana mladića koji je dobio i podubrovčeno ime i prezime: postao je Marko Bruerović. On je nastavio očevo diplomatsko zanimanje, ali i vrlo intenzivno bavljenje književnošću pod izravnim utjecajem svojih učitelja, profesora i literata kao što su bili Medo Pucić i Đuro Hidža.

Vrijeme Bruerovićeve stasanja stagnantno je književno razdoblje u Dubrovniku, kada se najbolji dubrovački sinovi odbijaju od svojih čvrstih tradicija i odlaze u Italiju, Francusku i druge zemlje, da tamo nađu ono što im je u Dubrovniku nedostajalo. Dr. Rafo Bogišić u Zborniku stihova i proza XVIII.

stoljeća utvrđuje da se Bruerović iskreno »...čudi i pita...zašto se u Dubrovniku sve više govori i piše latinski i talijanski, zašto Dubrovčani zaboravljaju svoj jezik na kojem imaju napisanu tako staru, tako bogatu i blistavu književnost«.

U tom duhu vrlo je karakteristična Bruerovićeva pjesnička poslanica prijatelju Petru Aletiću, kada je iz Dubrovnika otputovao u Pariz: »Tot i tebe hitra i mudroga, / Jadni Pero, zaniješe lude / Od Parigja grada bijeloga / Besposlene igre i razblude.«

Nije mogao Bruerović sagledati sve razloge tadašnjem stagnantnom razdoblju dubrovačke književnosti. Poslije potresa 1667. godine grad je bio u ruševinama i Republika je bila na rubu propasti. Nastupilo je razdoblje kada je dubrovačka književnost izmicala ispod utjecaja Italije koja više nije bila voditeljicom europskog umjetničkog zbivanja, a to mjesto preuzela je Francuska. U XVIII. stoljeću dominantni je miljenik Dubrovčana bio Molière, čijih je dvadesetak komedija Družina Zamršenijeh adaptirala i lokalizirala na dubrovačke prilike, te ih uspješno izvodila u Orsanu, starom arsenalu iza Vijećnice.

U desetljećima stagnacije književnih zanosa zbog slavne i plodne dubrovačke tradicije, Bruerović je ispoljio pjesnički zanos pun naivne veselosti i dražesti u stihovima prigodne inspiracije. U plodnom asimilatorskom sljubljivanju s dubrovačkim književnim izrazom on je njegovao postojeću maniru pisanja maskerata, unijevši u njih svježu krv svog oduševljenja i nadarenosti. Posebno mu je bila plodna 1805. godina kada je o dubrovačkim pokladama aktivno sudjelovao u izvođenju triju svojih maskerata, koje su najbolje što je napisao.

Bruerović je u tim maskeratama otvorio srce dubrovačkim plemićima i pučanima: »O plemići lipi i mladi, / ako imate jakno i lice, / blago srce Boga radi, / požalite nesrećnice, / izmrčene, gnjusne, bjene / jadne čupe uciviljene.«

Dubrovačke sluškinje zvale su se čupe. S tim djevojkama iz Konavala Bruerović je intezivno suosjećao. On je najbolje dočarao njihovu sudbinu u dubrovačkoj plemićkoj kući, gdje su poneke čupe proživljavale i teške trenutke, trpeći samovolju hirovitih gospođa i muških članova obitelji u kojima su poneki od čupa potajno uzimali i ljubavne usluge, a koje su donosile vanbračnu djecu, takozvane špurjane, kako jednoga od njih koji se zove Vuko iz Konavala, prikazuje Vojnović u trećem dijelu »Dubrovačke trilogije« — »Na taraci«.

Čupe, kako ih je vidio pjesnik, imale su u dubrovačkoj porodici taktiku ponašanja. One naivnije i smjelije težile su priljubiti se uz kojeg mladog ukuća-

nina i ljubavnim darivanjem steći muža, ali to nije išlo tako jednostavno. Evo Bruerovićevih stihova iz maskerate »Spravljenice«: »Još bježite, još hoćete / mlade i puste gospodare! / Pođte, pođte, vidjećete / njih što mogu metnut dare, / ter dovedu takve dvorbe / u fratara prosit čorbe.« Jer kad je porodica vidjela da je čupe privukla u svoju postelju mladog plemića, i da je možda na putu dijete, obično je pod hitno prekinula tu vezu tako što je čupu udaljila iz kuće, a mladića željnog ljubavi oženila plemićkom djevojkom. Tako je istjerana čupe preko noći bila prisiljena »u fratara prosit čorbe«.

Često je takva sudbina bila u mlađih neiskusnih čupa, ali njihove starije iskusnije supatnice koje su se zvale »spravljenice«, to jest zaručene sluškinje, kojima je u izgledu udadba, ali naravno izvan kuće u kojoj služe, postupale su sasvim drugačije. One se nisu dale splesti s prenaglim mladim članovima obitelji nego su u zgodnim prilikama svoju nježnost poklanjale gospodaru kuće, onom čija je riječ bila prva i posljednja. Tada je kućna spravljenica bila zaštićena od nasrtaja ljubomorne i već ostarjele gospođe te od mladih muških ukućana.

Marko Bruerović je senzibilitetom pjesnika i preciznošću etnografa dočarao psihi tih mudrijih čupa: »Zasve da su vama slađi / tjih se mladijeh vi prođite / ... / koliko je korisnije / obsnuti (očarati, pridobiti, pr. N. F.) vam starije / ... / Tad su u tebe ključi od svega, / vadiš, spremaš, primaš, siplješ / ... / starog svlačiš, tereš, pipješ, / kako mrziš koga ol paziš / hvališ mu ga oli omraziš.«

Pjesnik akribijom kroničara zapaža da je čupe ili spravljenica, umijećem ugađanja glavi kuće, postala neslužbenom gazdaricom, pa je njena budućnost bila i na drugi način osigurana. Ako je stanje u kući postalo komplicirano, ako je bio prevelik pritisak na gospodara da promijeni svoj način življenja, tada je spravljenici ponuđena vrlo povoljna udaja. Evo kako Bruerović s prigušenom ironijom takav slučaj dočarava: »Nu ako i s kuće uglave se / na koj način da te isprate, / to dostignut ne može se / bez da tebi skupe svate / ... / pak na prešu toga radi / prćija se tebi nađe, / vjereniku brod se gradi, / ter stvori s tega sama: / on kapetan, ti madama.«

Vrijednost Bruerovićevih dviju maskerata o čupama i spravljenicama koliko je pjesnička, toliko je i sociološka i etnološka. U njima kao u zrcalu vramena vidimo intimna događanja u dubrovačkoj porodici kada je Republika bila materijalno već načeta, pa se to odražavalo i u obiteljima u postepenom miješanju i orodavanju plemića i pučana. Tako su umješne sluškinje, brižljive prema ostarjelim

gospodarima, postajale legalizirane gospođe, jer ako bi gospodar smrću žene obudovio, tada je njegova spravljenica u kući ostvarila svoj životni san. Evo kako on taj trenutak dočarava: »Tad se dobar lov ulovi, / tadar nijesi veće Anica, / Kata, Cvijeta, Mara ol Nika, / Bože prosti! neg vladika!« (vlastelinska gospođa, pr. N. F.)

I tada nastupaju nove, dramaturški i sociološki zanimljive okolnosti. Njih je dobro uočio pjesnik. Čupe ili spravljenica koja se uspjela udati za bogatog starca uskoro postaje metom rodbine koja je uplašena za imetak: »tad se vama prisusjedi / rotnijem mitom rođak koji«, i to zbog vrlo određenog razloga: »za nač način koji himbeni / testamenat da promijeni«. Čupe ili spravljenica koja je postala prava gospođa vidi kako je porasla njezina važnost: »dostoju se još snižiti / vukoviti ti gopari / na niguju vas i ljube«. I sada slijedi Bruerovićev oštar finale na račun uzoholjenih bivših sluškinja: »premda i bile ko vrag grube«. Pa ipak je Bruerović volio taj svijet dubrovačkih čupa i spravljenica jer se jednom od njih i oženio. Naime, kad mu je umrla prva žena, Bošnjakinja Fata, uzeo je djevojku iz Župe Dubrovačke Maru Kisić koja mu je prije toga bila sluškinja.

Književna je vrijednost pjesnika Bruerovića u lijepo iskazanom lirskom zanosu kojim je natopio svoje maskerate o dubrovačkim čupama, uživljavajući se u njihovu psihu toliko da su mnoge strofe neposredni izljevi duševnih stanja čupa u prvom licu: »Svak nas goni, ljušti i kara / ... / na nas smutnja, šteta i smeće.« U dočaravanju pozicije čupa vrlo je slikovit: »još gospoje obedvije / na nas zinu ko škrpine«. Na mjestima doseže dubinu tragedije: »sila je u dno sinjeg mora / utopit se da pođemo«. Ali se pjesnik razgali humorom kada čupe razmišljaju što bi im bolje bilo od služenja po kućama. Evo kako Bruerović u prvoj maskerati ispisuje pravi oglasnik njihovih ponuda i želja: »Sad je zgoda i namjera / vami sluga kim trebue / ... / na probirku nego imate / koji kakvu zagledate / Ol pomnjivu vi kućnicu, / ol dvornika htjeli u gradu / zapostata krčmaricu / ol sa sela slugu mladu / veseljicu i gizdavu / za razgovor i zabavu.«

Pjesnik ne potcjenjuje ukus svojih čupa. Jedna među njima ima visok kriterij: »Ja da s mladijem knezom poći / bi u knežini srećna bila.« Druga je skromnija: »A ja ne bih neg voljela / poč u stavna redovnika / kako ono tetka Jela / koja stoji u dum Nika.« I sad slijedi dvostih s grotesknim atributom na kraju kojim Bruerović izražava psihičko i fizičko stanje čupe koja služi u redovnika: »i s njim časna i poštena / mirna ti je *ko pečena*«. (potcrtao N. F.) Treća bi čupe najradije bila krčmarica: »Ja ako ...mlada na bečara / ne mogla b' se namjeriti / ol na kakva

popa stara, / krčmarica volim biti / i prodavat urci-burci (svašta, pr. N. F.) / gdje se kupe Vlasi i Turci.« Dakle, i tada je bio Dubrovnik turistički i trgovački otvoreni grad.

Četvrta čupe ne bi nikako pristala raditi gdje se pije: »nu bih da se kad namjeri / pošla gdje se laktom mjeri.« Ova sintagma »mjeriti laktom« poprimila je poslije bestidno značenje, ali evo u Bruerovića »mjeriti laktom« znači raditi u trgovini. Međutim, čupe koja bi radila u trgovini misli da bi njezina pomoć bila i u privlačenju kupaca: »er domamit umjela bi / kupitelja broj ne mao, / rabe kupiv na besjede / i mladiće na posjede«, dakle, na svoj dopadljiv izgled. A bilo je, prema Brueroviću, i čupa koje su nudile svoje ljubavne usluge: »Potajnicu od ljubavi / dobiti tko li žudi? / neka mene ne ostavi.«

Iako je najviše pjesničkog uživanja u sudbinu čupa smjestio u dubrovačku plemićku porodicu, Bruerović je ostavio i poneku sliku iz dubrovačkog eksterijera, jer čupe su ipak izlazile iz stroge kućne izolacije obavljati različite poslove, uz ostalo i prati rublje. I tu je pjesnik bio izvoran zapažatelj, uočavajući seljačku naivnost čupa u ponašanju na ulici naspram plemićke raskalašenosti mladića koji su se tim djevojkama udvarali na prilično grub način: »Na pravednu neg još Bogu / često s tega bude plača / ter za kakvu pasju nogu / nepoznata zakidača, / vaj budemo izlupane / i svakakve još nazvane.« Uz mladiće bilo je i starijih kojima bi zapelo oko za čupe na ulici: »Jeda i samo neženjeni / momci hoće zakidavat / neg još smiješno uzmamljeni / starci stanu dosmrdivat / da nas vazme gad i tuga / od njihova pusta ruga.«

Bruerovićev pjesnički jezik slikovite je pučke spontanosti i prigodne duhovitosti. Kao što smo vidjeli, sklon je fabuli i monodramskom razvijanju prizora iz života čupa. Strofe su mu sa šest stihova — sestine bez uobičajenog ponavljanja završnog stiha jedne s početnim stihom druge strofe, u osmercima koji se ponegdje produže u deveterce. Uz pretežne ijekavske ponegdje uvodi ikavske oblike riječi. U rimovanju nema dovoljno slogovne podudarnosti, ali je ponegdje virtuosno precizan: »Ol' ti kišno, ol' ti vedro / na pranje je sila iti / i na glavi nosit vjedro!« Najduža maskerata »Čupe« ima 25, »Spravljenice« 21 i »Zvjezdoznanci« 19 strofa.

Upravo trećom maskeratom »Zvjezdoznanci — tamašna (pokladna, pr. N. F.) pjesma za maškerate« Bruerović pokazuje drugu stranu svog pjesničkog doživljaja Dubrovčanki koje sada ne promatra u njihovu domaćinskom prostoru, nego ih nalazi kao ljepotice na katnim prozorima lijepih obiteljskih zgrada kako s visoka

gledaju na prolaznike: »Cječ nas, krasne gospodične / s prozora se ne sklanjajte, / neg mudrosti vrijedne i dične / nasljednike nas poznajte.« Ova je maskerata neposredni produkt francuskog prosvjetiteljstva XVIII. stoljeća. Ali Bruerovićevo zvjezdoznanstvo manje je astronomsko a više astrološko, pa on u tu magiju hoće uvući i mlade Dubrovčanke: »jer što zvijezde slute znati / i vas mlade dikle utišti / kih ljuvena misal tišti«. On je u ovoj maskerati zagovarač čitanja horoskopa iz zvijezda: »Sve što je bilo, što će biti / od ljuvezni potajnice / zvijezde znadu nama otkriti.« Da bi se tim umijećem čitanja iz zvijezda približio aristokratskim djevojkama u Dubrovniku, pjesnik traži da mu se povjere: »Spovijedajte tim slobodno / nama vaše brige i želje, / nek vidimo kaže l' zgodno / nebu utjehu i veselje. / Ol nam zvijezda sklon navijesti / jade, izdajstva i zle česti.«

Ne bez humora i unutrašnjeg smijeha Bruerović navodi ljepotice da mu se otkriju kako bi im mogao pomoći u njihovim nevoljama: »Još povratit jest moguće / prigrabljena ljubovnika«, ali da bi ugodio razmaženim djevojkama pjesnik će pribjeći i čaranju ako treba nekoj vratiti ljubavnu sreću: »nek se dođe molit nami / i vidjet će jesmo l' ljudi / vješti činom začarati / da se na vir rijeka vrati«. Iako u ovoj maškerati ima mladenačkog navođenja i zavođenja neukih djevojaka, u njoj je i prave sklonosti da se, u duhu pristigloga prosvjetiteljstva, naučnim spravama promatraju i tumače zakonitosti čudesnog nebeskog svoda: »Pogledajte teške sprave, / a nadasve krupne ove / cjevočnike Heršelove.«

Iz ovog se podatka vidi da je Bruerović bio vrlo ažuran u poznavanju astronomije jer je Herschel, engleski astronom njemačkog podrijetla, bio njegov suvremenik, rođen 1738. a umro 1822. U petnaest godina znanstvenog rada u astronomiji sa zrcalima s promjerom većim od jednog metra otkrio je Herschel planet Uran i njegove mjesece Titan i Oberon, kako stoji u Općoj enciklopediji Leksikografskog zavoda, Zagreb, 1958. godine.

Bruerovićevi zvjezdoznanci htjeli bi svoje proučavanje podijeliti s djevojkama na prozorima: »nezgodno se razgovara / ozdo ovako s vama odzgora / već nas lijepo k vama gori / pribavite u ložnici, / ne razloži niko i zbori / noćno zimi na ulici, / kad se ovako drhće i stine / riječ se smete, pamet gine«. Najljepši je dio »Zvjezdoznanaca« strofa u kojoj Bruerović povezuje nauku i ljubav koje stopljene pružaju ljepotu nadahnuća: »Nu kod rajske vaše obličič / čudni ćemo razbor steći / i nadarje krepkih riječi / o nebesim govoreći / već umorne nazdriv zdrake / iz daleka kroz oblake.« Iduća strofa nam kazuje da bi ovi zvjezdoznanci najradije istraživali nebo i zvijezde u pojavama nedohvatnih djevojaka: »Nebo

vidiv jer snimjeno / u vašem vedru čelu, / u očima zvijezde, sunce ognjeno«. Tako u ovoj maskerati ima naznaka da je tadašnje zvjezdoznanstvo mladih Dubrovčana bilo ne samo oblik naučne radoznalosti, nego i način poetičnog življenja i zabavljanja: »Noćni nijesmo skitaoci / kad sudite po prilici, / nego neba gledaoci, / zvjezdoznanja učenici; / nas ljepota rajska bavi / i tajnosti od naravi.«

Među pjesničkim poslanicama što ih je Bruerović pisao svojim suvremenicima i uvažanim strancima izdvaja se prigodna pjesma poljskom plemiću Sapjehi koji se bavio istraživanjem tla i biljaka. Ta je poslanica možda prvi dubrovački stihovani turistički poziv strancu: »Zaborav se Carigrada / ... / s hana greduć sve do hana / kroz državu Tatarkana / i penjat se bez opaza / uz nemilu hrid Kavkaza, / neg ostani među nami / ... / jest bjelike, skrilja, vrste, / ter kamenja ako hoćeš, / špage i skute punit moć češ. / Trišlja ima i pelina / i svakakvijeh travurina, / ter ko ljubi gorsko zelje / mož g' ovdí brat do želje.« A poanta ove poslanice jest u dodatnoj pohvali Dubrovniku: »Nu za tebe jest još nješto / da ti omili ovo mjesto: / dobro vino, hladna voda, / vlast općena i sloboda!«

Zanimljiva je i poslanica Antunu Sorgi Sorkočeviću, napisana 1820. godine, tome posljednjem ambasadoru Dubrovačke Republike u Parizu. Ta je poslanica dokaz koliko je Bruerović bio vezan za Dubrovnik i njegove običaje. On, Francuz usred svog Pariza, pjeva poslanicu Dubrovčaninu budeći u njemu zavičajne osjećaje: »Zaludu si s Dubrovnik / ti pobjego od Pala i od Nika / i one kare od jezika / Hidje tvoga liječnika.« Tu Bruerović svoje podsjećanje Sorkočevića na Dubrovnik poantira pravom emotivnom injekcijom: »Nek te dakle trnjci uhite / čujeć pjesni mê mahnite.«

Dvije poslanice Petru Aletiću iskaz su Bruerovićeve neprijeporne privrženosti Dubrovniku i njegovim ljudima. Zbog neke učinjene mu nepravde ugledni pučanin Petar Aletić napustio je svoj rodni grad i time rastužio pjesnika Bruerovića: »Tvoj prijatelj suze roni, / nakraj mora tužan sjedi / i plav tvoju mislim slijedi.« Ali tom istome prijatelju pjesnik je u drugoj poslanici uputio najveći prijekor: da su ga zanijele besposlene pariške igre i razblude. Zanimljivo je da u toj poslanici Bruerović kao poštovatelj narodne poezije, u stilu »Hasanaginice« koju je očito dobro poznao, kori Petra Aletića i ovako: »Što te nije, bijesni neharniče, / ni u dvoru, ni u rodu tvomu? / Ali naći cijeniš, nesvjesniče / da je gdje bolje neg u svome domu?« Ostali se prijekori odnose na zapušteno imanje: »Zove Zaton i Osonik tebe, / opuštena tvoja očevina, / da se odredi što je od potrebe / da no rodi loza i maslina.«

U poslanici »Gosparu Palu Gučetiću« na početku Bruerović otkriva svoje osjećaje i nakane: »Tvâ družina kâ te ljubi, / došli smo te kolendati, / nek ti vodu čine zubi / er ćemo ti pripijevati.« I budući da je Gučetić doveo iz Pariza u Dubrovnik Francuskinju Aniku za ženu, Bruerović ga je pet godina bio poštedito koledanja. Ali sad je isteklo vrijeme: »Čekali smo da Anika / steče jezik od vladika. / Dokle lijepo nauči se / na naš način karat Vicu, / kada šteta učini se / da se čuje na ulicu, / dijelit pljuske i za ništa / gospođama od ognjišta.« Evo, Bruerović čim dotakne status čupa, koje humorno titulira gospođama od ognjišta, on ih brani, a zatim se grubo podsmjehne Gučetiću koji je s Parižankom izrodio dvoje djece: »Još bi bilo njih bez broja / da im se babo češće briči, / da ne uzdiše sveđ gospoja / negromantu jer priliči.« Ovdje je riječ »babo«, otac, iz hercegovačko-bosanskog zaleđa, čijim se jezičnim blagom osobito koristio Stijepo Đurđević u spjevu »Derviš«.

Pjesnička neposrednost i sadržajna otvorenost u Bruerovića je dobro izražena u pjesmi koju je napisao svojoj ženi »Mari Bruerovici«. Tada je pjesnik bio u Parizu, te okružen svojom rodnom Francuskom sjeća se Dubrovnika i svoje žene Mare s kojom je podijelio najdublju intimu: »Vik je s tobom pamet moja / dnevi i noći boravila / ... / Ol razmišljam tve kreposti / ol spominjem ukras tvoju, / što bi uzrok me radosti / sad umnaža bolest moju.« Život u Dubrovniku sa ženom Marom činio se pjesniku izgubljenim rajem, a u to su njegovo emotivno sjećanje utkana i višestruka prijateljstva, poznanstva i književni rad u Dubrovniku koji mu je očito bio bliži i draži od rodnoga Lyona i metropole Pariza.

Da je Bruerović bio duboko srastao s kulturnom i pjesničkom baštinom grada pod Srđem, najbolje kazuje pjesnikova povijesno proćućena »Satira« u klasičnim četrnaestercima i šesnaestercima. U njoj on zamjera svakome tko bi se »hrvatske odreko starine«, jer »To t' se ne bi lijevom prikrstio Gundula čujuć / da nije za rodnog piso Dubrovnika, već da / hoće se za *Osmana* istomačit tražiti tuđe / meštre kô za *Eneidu* i grčkog *Ilijadu* Omera?« Bruerović vidi kako je zavladala nova moda: »Tuđ običaj...kradom se uvlači; hod, život, haljina, način / jest prijašnji odbačen; i rodnog jezika stavnost.« U nastavku je još oštriji: »Omjera ljudska nije ko njegov srce junačko, / obraz, pravda, pamet dostojna i pohvale djela / ... / pjenezi imaš — bit ćeš pošten, lijep, vitez i mudar.«

Uz vrijednu pjesničku ostavštinu na hrvatskom jeziku, Marko Bruerović je ostavio tridesetak naslova originalne i još nešto prevedene poezije na latinskom jeziku. Na hrvatski je s latinskog prepjevao Katulove, Ovidijeve, Propercijeve,

Horacijeve pjesme i nekoliko Fedrovih basni, a našu narodnu pjesmu *Hasan-aginicu* preveo je na francuski. Međutim, od prijevoda značajnije su mu pjesme na latinskom, u elegijskom distihu, uz posvete prijateljima Feriću i Džamanjiću, a satirički intonirane epigrame napisao je Appendiniju i Rastiću. Jedna mu je latinska pjesma *Breni laudes — Pohvala Župi dubrovačkoj*. U odi *Ad Pacem — Miru* (1812) kaže: »O...naslado svijeta, dobri Miru...Tebe već osjeća vedrije seljačko pokoljenje...tebe slave kraljevi jer si povoljan za procvat nestalne vlasti; tebe slave zaručnice, jer im srce više nije zabrinuto zbog ljubavi...« (Preveo Radoslav Katičić). Najbolja mu je pjesma na latinskom jeziku *Oda Đuri Feriću*, u kojoj je pjesnik progovorio izvornim nadahnućem: »Nisam, jao, više, kakav bijah — snažan i čio. Rastače me dob koja brzo odmiče, i već se guste sjedine miješaju s crnom kosom...a česte bolesti muče malaksale grudi...uzdasi neće zaustaviti sate i starost moja nadolazi...A mudrac i u teškoj nevolji ostaje neslomljena duha...Stoga prije nego se prišulja vječni san i pritisne umorne oči, veseli se slatkim pjesmom i slatkim vinom.« (prozni prijevod Radoslava Katičića)

U depresivnim je povijesnim prilikama XVIII. stoljeća u Dubrovniku ugasla domaća drama i veliki spjevovi, ali se razvila nauka na latinskom i talijanskome jeziku. Proučavala se upravo povijest, zatim arheologija, prepisivali se rukopisi i sakupljala naučna građa. Od književnih vrsta jedino je ostala poezija lirskih dimenzija, a među njezinim protagonistima vodila se rasprava kakav jezik najbolje odgovara lirici, da li onaj koji je stvorila i razvila stara dubrovačka književnost ili narodni govor s hercegovačkim narječjem? Bruerović se u takvom razmišljanju priklonio pučkom leksiku u književnom jeziku, pa se u tadašnjoj siromašnoj pjesničkoj produkciji njegova prigodna lirika izdvojila izazovnom tematikom, duhovitim zapažanjima i jednostavnim narodnim iskazom.

Bavljenje književnim radom od starih vremena do danas ostalo je u sferi entuzijastičkog hobija, jer su književnici koji se bave samo tim poslom bili izuzeci koji potvrđuju pravilo. Tako je i Bruerović uz naslijeđeno zanimanje francuskog diplomate u Dubrovniku usputno pisao pjesme, te prevodio služeći se latinskim, talijanskim i francuskim jezikom. Nakon započete diplomatske službe u Dubrovniku on je proveo četiri godine u Bosni pod turskom vlašću, u konzulskom gradu Travniku, gdje se, kao što smo u početku naveli, i oženio. I u tom njegovu činu ima nešto od pjesničke zanesenosti, jer je taj podubrovčeni Francuz katolik svoje ljubavne snove stopio s djevojkom muslimankom, što je za ono vrijeme bilo rušenje strogih tabua dviju vjera.

Bruerović je u Travniku od 1793. do 1797. godine obavljao dužnost francuskog konzula pri turskom vezirskom Konaku, gdje su se rješavali odnosi između onda velikoga turskog carstva i zapadnih kršćanskih zemalja. To nije razdoblje »Travničke kronike« Ive Andrića, nego desetak godina prije nego je u Travnik stigao »Francuski generalni konzul, gospodin Žan Davil, visok čovjek, plavih očiju i brkova, crvena lica« (»Travnička kronika«, str. 22, Zagreb, 1963). Dakle, Bruerović je bio u Travniku diplomatska prethodnica nastupajućim burnim vremenima kada se u malom bosanskom gradu vodila složena diplomatska igra između zapadnih zemalja i Turske oko sudbine Bosne, kao što se i danas na neki način ponavlja ta dramatična povijesna datost.

Pjesnik Marko Bruerović napustio je Travnik 1797. godine i vratio se u Dubrovnik s obitelji. Bio je 1806. svjedokom pada Dubrovačke Republike, kada je Napoleonov maršal Marmont s trupama umarširao u Dubrovnik i zauvijek ugasio višestoljetnu tradiciju dubrovačkog plemstva. Iz Dubrovnika je Bruerović bio premješten za konzula u Skadar, da bi se 1814. godine ponovno vratio u dubrovački konzulat, ali ne za dugo jer ga 1816. premještaju u Pariz gdje dobiva novi konzulski raspored. Bio je to Tripolis u Siriji, ali na to odredište nikada nije stigao. Umro je na putu, iskrcavši se na Cipru 1823, u 58. godini života.

Tako je završio ovaj rođeni Francuz, najbolji dubrovački pjesnik maskerata prigodnica u XVIII. stoljeću.